

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Beleidsnota Participatie

Participatie: niet OF maar HOE

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK)

Registratienummer
21.1046010

Datum
13 april 2022

Versie
2.0

Status
Definitief

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Definitie van participatie	3
3	Participatie: niet OF maar HOE	4
4	Doel van participatie	4
5	Wettelijke kaders	4
5.1	Omgevingswet	4
5.2	Wet versterking participatie op decentraal niveau	5
6	Redenen voor participatie	6
7	Onze uitgangspunten bij participatie	6
8	Breed palet aan keuzemogelijkheden	7
9	Onze koers	7

1 Inleiding

Participatie is niet nieuw. We kunnen ons werk niet alleen doen! Al vele decennia werken we samen met de omgeving aan onze opgaven. Dit gebeurt bij (complexe) projecten zoals de Hondsbossche Zeewering, de onbreekbare dijk, de coupure van Den Oever, de Markermeerdijken, de verbetering van de Wheredijk, de toekomst van de waterketen in Zaanstreek-Waterland en de waterberging De Noorderhoeve bij Bergen. Ook bij het opstellen van beleid en visies hebben we ingezet op het betrekken van onze omgeving. Denk bijvoorbeeld aan onze Deltavisie, de visie op Maatschappelijk Verantwoorde Overheid en die op Biodiversiteit, het Waterplan 2022-2027 en het opstellen van dit beleidsstuk over participatie. Daarnaast staan we vanuit onze rol als waterbeheerder steeds vaker open voor initiatieven vanuit onze omgeving, waarbij we ons de vraag stellen of deze bij kunnen dragen aan het realiseren van onze opgaven of dat we ergens bij kunnen dragen aan maatschappelijke meerwaarde in ons gebied. Voorbeelden hiervan zijn de vergroening van schoolpleinen, de waterspeelplaats bij Cocksdorp en bijenkasten op onze assets.

Elke keer weer is de vraag HOE we invulling geven aan participatie in het betreffende traject. Elke situatie is weer anders. De ene keer gaat het vlotter dan de andere. De ene keer zijn we trots op het doorlopen traject, de andere keer minder. En elke keer opnieuw leren we ervan.

Participatie is een vak, waarbij het de kunst is om vanuit verschillende inzichten en belangen tot de best mogelijke oplossing te komen en zo iets moois te realiseren. De Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau verlangen van ons als overheid dat we in een vroegtijdig stadium inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisatie en medeoverheden betrekken bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van ons beleid en projecten. Met als doel tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel te krijgen, opdat er betere en meer gedragen besluitvorming en uitvoering van projecten komt.

2 Definitie van participatie

Voor het participatiebeleid is een heldere definitie geformuleerd. Hiermee sluiten we aan op de definities uit de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Nieuw in deze definitie is dat uitvoering en evaluatie er nu ook onder vallen.

Definitie:

Het in een vroegtijdig stadium betrekken van ingezetenen en belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid en bij de voorbereiding en uitvoering van een besluit over een project of activiteit.

3 Participatie: niet OF maar HOE

Van oudsher waren we als waterschap de presterende en de rechtmatige overheid. De wereld verandert constant en de vraagstukken worden steeds complexer. HHNK is een van de vele partijen in dat speelveld. Dat vraagt steeds meer van ons als netwerkende overheid. De vraag welke rol HHNK daarbij wil hebben en wil pakken ligt steeds vaker op tafel. Water staat daarbij centraal als verbindend principe, met water en bodem als verbindende elementen. Als waterschap zijn we ook voor vraagstukken, die niet alleen primair een watervraagstuk zijn, steeds meer in beeld. We hebben kennis en assets waarmee we kunnen participeren in trajecten van anderen en zijn daarmee steeds vaker de participerende overheid. Het is al lang niet meer de vraag OF we moeten participeren, maar HOE we dat doen.

4 Doel van participatie

Participatie is geen doel op zich. Onze drijfveren voor participatie zijn:

- ✓ Bijdragen aan maatschappelijke meerwaarde in ons werkgebied
- ✓ Een maatschappelijk betrokken partner in de omgeving zijn
- ✓ Draagvlak creëren rondom onze werk
- ✓ Zorgen voor het realiseren van een beter en gedragen besluit ten aanzien van beleid, projecten, evaluaties etc.
- ✓ Kennis halen uit en/of delen met onze omgeving
- ✓ Alle relevante inwoners en andere stakeholders willen bereiken
- ✓ Gezamenlijk een doel willen bereiken en/of probleem oplossen
- ✓ Ruimte willen geven aan nieuwe initiatieven

5 Wettelijke kaders

De beleidsnota Participatie is gestoeld op een aantal wettelijke kaders en algemene beleidskaders van het hoogheemraadschap. De volgende kaders zijn voor participatie van toepassing.

5.1 Omgevingswet

De Omgevingswet hecht veel waarde aan participatie. De wet geeft hier invulling aan door een drietal vereisten:

- Kennisgeving: het bevoegd gezag beschrijft in de kennisgeving wie worden betrokken, waarover en wanneer, wat de rol is van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer en waar meer informatie beschikbaar komt.
- Motiveringsplicht: het bevoegd gezag geeft bij het besluit aan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn.
- Aanvraagvereiste: de initiatiefnemer moet aangeven of, en zo ja hoe, hij participatie heeft vormgegeven en wat hij met het resultaat heeft gedaan. Het bevoegd gezag betreft deze

informatie bij de integrale belangenafweging. Als de initiatiefnemer aangeeft geen participatie te hebben gedaan is dit geen reden om een vergunning te weigeren.

Voor elk van de kerninstrumenten van de Omgevingswet geldt de volgende verplichting:

Kerninstrument	Wettelijke vereisten
Programma (Waterbeheerplan)	Motiveringsplicht
Waterschapsverordening	Motiveringsplicht
Projectbesluit	Kennisgeving en Motiveringsplicht
Omgevingsvergunning (Zowel indiener vergunning eigen dienst als wel aanvrager van buiten HHNK)	Aanvraagvereiste

Daarnaast blijft voor de peilbesluiten en de leggers de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerpbesluit.

5.2 Wet versterking participatie op decentraal niveau

Op 1 januari 2023 zal naar verwachting de 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' in werking treden. Deze wet verplicht het waterschap participatiebeleid op te stellen en dit juridisch te verankeren in een verordening. Dat we participatiebeleid op moeten stellen is verplicht, hoe we dat doen is vormvrij. Deze wet is de aanleiding om de inspraakverordening uit te breiden naar een participatieverordening. Inspraak blijft mogelijk en wordt onderdeel van de participatieverordening. Ten aanzien van de inspraak zijn de wettelijke bepalingen niet gewijzigd. Volgens deze wet moet het waterschapsbestuur inwoners en belanghebbenden in staat stellen te participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

Daarnaast biedt de wet de mogelijkheid om het 'uitdaagrecht' op te nemen in de Participatieverordening. Dat is het recht van inwoners en maatschappelijke initiatieven om de uitvoering van een taak van het waterschap over te nemen. Het idee daarachter is dat als bewoners of maatschappelijke initiatieven denken werkzaamheden beter en efficiënter uit te kunnen voeren dan de overheid, zij desbetreffende overheid benaderen met een plan. In de memorie van toelichting op de wet staat dat het overnemen van waterschapstaken slechts beperkt mogelijk is doordat waterschappen alleen medebewindstaken hebben. Voor waterschappen is het een kan-bepaling. Dit betekent dat HHNK het uitdaagrecht op zou kunnen nemen in de participatieverordening, er is echter geen wettelijke verplichting om dit te doen.

6 Redenen voor participatie

Vanuit verschillende invalshoeken kan er aanleiding zijn tot een participatietraject.

In een aantal gevallen is HHNK de initiatiefnemer, waarbij het gaat om de volgende activiteiten:

- Opstellen van visie- en beleidstrajecten
- Uitvoeren van (onderhouds-)projecten

Hierbij zijn wettelijke voorschriften ten aanzien van participatie vastgesteld (zie paragraaf wettelijke kaders).

Bij visie en beleidstrajecten betreft het de kerninstrumenten:

- Programma's
- Verordeningen

Bij (onderhouds-)projecten betreft het:

- Projectbesluiten
- Omgevingsvergunningen

Daarnaast geven peilbesluiten aanleiding tot participatie.

In een aantal andere gevallen ligt het initiatief niet bij HHNK en worden we gevraagd vanuit onze omgeving als participant deel te nemen of als facilitator op te treden, zoals:

- Burgerinitiatieven
- Initiatieven van derden
- Projecten medeoverheden
- Gebiedsontwikkelingen/trajectbenadering

7 Onze uitgangspunten bij participatie

Onze uitgangspunten bij participatie zijn:

- Veiligheid en gezondheid staan voorop in ons werk. De geldende wet- en regelgeving hier omtrent respecteren we altijd.
- Maatwerk: er is niet één gouden mix die vastgelegd kan worden in regels of stroomschema's.
- Participatie is mogelijk voor ieder die dat wil.
- We zijn lerend: we monitoren en evalueren, zodat we waar nodig kunnen bijsturen.

We werken daarbij vanuit de volgende waarden:

- Openheid en transparantie
- Betrouwbaarheid
- Flexibiliteit
- Adaptief zijn
- Wederkerigheid vanuit eigen verantwoordelijkheid

Dit alles binnen de context van ons werk. We werken aan onze effecten en thema's. Met name vanuit de thema's zien we dat onze omgeving een bijdrage van ons verwacht en graag met ons aan de slag wil.

8 Breed palet aan keuzemogelijkheden

Nadat het doel van participatie bij een activiteit is bepaald, is er een breed palet aan keuzemogelijkheden beschikbaar. Zo zijn er bij een aantal kerninstrumenten verplichte participatiefiguren (zie paragraaf 5.1). Daarnaast kan ook bij andere trajecten de wens bestaan vanuit HHNK om onze omgeving te betrekken (zie paragraaf 6).

Als HHNK initiatiefnemer is, moeten we het doel van de participatie (zie paragraaf 4) en de kaders waarbinnen participatie plaats kan vinden aan de voorkant bepalen. Afhankelijk van de activiteit wordt daarna het ambitieniveau van participatie bepaald aan de hand van de participatieladder.

Vervolgens zijn er allerlei middelen om de participatie vanuit HHNK verder in te vullen, zoals:

- Informatiebrief, informatiebijeenkomst, keukentafelgesprek, meerwaardetafel, contactmomenten op locatie, werkatelier etc.
- Geld/kennis/assets beschikbaar stellen
- Data en informatie beschikbaar stellen via open kanalen
- De mate waarin we invulling geven aan digitale participatie; bijvoorbeeld een digitale Milieueffectrapportage, online communities, etc.
- Etc.

Een apart spoor is het uitdaagrecht (zie paragraaf 5.2).

Als we gevraagd worden om te participeren in initiatieven van anderen (zie paragraaf 6) is het niet aan ons om het participatietraject te bepalen, dat ligt bij de initiatiefnemer. Vanzelfsprekend bepalen we wel of we onder die voorwaarden mee kunnen en willen doen.

9 Onze koers

Het voorafgaande leidt tot de volgende koers:

- Doel: Bij het begin van een traject bepalen we onze doelen en de daarbij passende participatie strategie.
- Maatwerk: Elk traject is maatwerk.
- We motiveren deze keuze tenminste in een participatieparagraaf en bij de kerninstrumenten in de Omgevingswet indien nodig met een participatieplan.
- Iedereen die dat wil, kan participeren.
- Participatie mag tijd en geld kosten. Dit regelen we in principe aan de voorkant van de bestuurs- en projectvoorstellen. We zijn transparant en flexibel over het verloop tijdens een traject.
- Participatie is geen doel op zich. Bij elk traject stellen we de vraag: welk doel dient participatie hier? Bijvoorbeeld draagvlak creëren, kennis overbrengen en/of ophalen of ruimte geven aan nieuwe initiatieven.
- Participatie is niet vrijblijvend en we vragen om wederkerigheid in de trajecten. Wij doen ons best hierbij om ons in te leven in de ander.
- We verrichten inspanningen zodat alle deelnemers voldoende kennis kunnen verwerven om op volwaardig niveau deel te kunnen nemen aan een participatietraject.

- We staan open voor initiatieven vanuit onze omgeving. Keer op keer onderzoeken we oprecht nieuwsgierig wat er van ons wordt gevraagd en toetsen we of we maatschappelijke meerwaarde kunnen leveren vanuit onze kennis en ervaring.
- In trajecten met andere partijen spreken we af wie de trekker is. We zijn ons daarbij bewust dat deze rolverdeling tijdens een traject kan veranderen.
- We staan open voor het uitdaagrecht en brengen deze mogelijkheid actief de komende twee jaar onder de aandacht in ons werkgebied en evalueren nadien.